

Metóda GS6-5 (2007)

Stanovenie α -amino dusíka v cukrovej repe medňatou metódou („Modré číslo“)

- po čerení základným octanom olovnatým – oficiálna metóda (1)
- po čerení síranom hlinitým – oficiálna metóda (2)

1 Predmet

Táto metóda, založená na metóde STAŇKA A PAVLASA (3, 4) a modifikovaná KUBADINOVOM A WIENINGEROM (5), sa používa na stanovenie α -amino dusíka v kaši z cukrovej repy.

2 Oblasť použitia

Metóda je použiteľná pre filtráty octanu olovnatého a síranu hlinitého.

Čerenie síranom hlinitým je možné, ak sa používa na meranie absorbcie dvojlúčový fotometer (6). Základná farba roztoku vzorky čerenej síranom hlinitým sa kompenzuje meraním korešpondujúcej absorpcie v referenčnej kvete dvojlúčového fotometra. Táto modifikácia čeriackej techniky by sa mala vo všeobecnosti preferovať kvôli životnému prostrediu a zdravotným dôvodom.

3 Definície

α -amino dusík. Táto metóda je vhodná na stanovenie obsahu dusíka v α -pozícii vo voľných aminokyselinách. Dusík v inej pozícii sa nestanoví.

4 Princíp metódy

Roztok dusičnanu medňatého a tlmivého roztoku octanu sodného pri pH 6,0 vytvára modrý komplex s α -amino dusíkom. Absorbancia meraná pri 610 nm je úmerná obsahu α -amino dusíka.

5 Chemikálie a materiál

UPOZORNENIE A BEZPEČNOSTNÉ OPATRENIA: POUŽÍVATELIA TEJTO METÓDY BY SA PRED PRÁCOU S TÝMITO ČINIDLAMI MALI OBOZNÁMIŤ S NÁRODNOU LEGISLATÍVOU TÝKAJÚCOU SA ZDRAVIA A BEZPEČNOSTI PRI PRÁCI. POUŽÍVAJTE LEN DEIONIZOVANÚ VODU ALEBO VODU PODOBNEJ ČISTOTY.

5.1 Základný octan olovnatý – zodpovedajúci ICUMSA špecifikácii v prílohe 1 Metódy GS6-1 a so zrnitosťou pod 0,42 mm.

5.2 Roztok základného octanu olovnatého. Rozpusťte 560 g základného octanu olovnatého v približne 1 l destilovanej vody.

Varte asi 30 minút a nechajte usadiť. Dekantujte tekutý supernatant a zriedte ho na hustotu 1,24 alebo 24,4 g.100ml⁻¹ PbO celkového obsahu olova s čerstvo prevarenou destilovanou vodou. Skontrolujte obsah celkového olova presným meraním hustoty alebo stanovením celkového olova titračne, ako je popísané v Metóde GS1/2/3-1, Príloha 2. Špecifikácia pre celkové olovo požaduje hustotu, ρ_{20} , 1,24 $\pm$ 0,01 g.ml⁻¹ alebo obsah celkového olova 24,4 $\pm$ 1,0 g.100ml⁻¹ PbO. Obsah základného olova má byť medzi 9,5 a 10,5 g.100ml⁻¹ PbO. Ak je množstvo základného olova mimo tohto rozsahu, upravte činidlo pridaním ľadovej kyseliny octovej. Po úprave znovu prevarte obsah celkového olova aj základného olova.

Roztok uchovávajte v nádobe uzavretej vzduchotesným uzáverom, aby sa predišlo kontaktu s oxidom uhličitým zo vzduchu. Pred uzavretím nádobu naplňte plynným dusíkom.

5.3 Zriedený roztok základného octanu olovnatého. Zriedte 45 ml (alebo 25 ml v závislosti od kvality repy) roztoku základného octanu olovnatého na 1 000 ml s prevarenou deionizovanou vodou alebo destilovanou vodou.

5.4 Síran hlinitý – Al₂(SO₄)₃.18 H₂O, stupeň čistoty pre analýzu.

5.5 Roztok síranu hlinitého (7) – hustota $\rho_{20} \approx 0,9987$ g.ml⁻¹. Rozpusťte 3,0 g síranu hlinitého (5.4) v 1 000ml deionizovanej vody, používajúc odmerný valec.

5.6 Lesklý papier – strojovo leštený papier, plošná hmotnosť 30 g.cm⁻², veľkosť približne 120 mm $\times$ 120 mm. Papier musí byť schopný počas váženia zachytiť všetku kašu (vrátane šťavy).

5.7 Filtračný papier, kremelina. Filtračný papier s vysokou filtračnou rýchlosťou, priemer 180 mm, stredná veľkosť pórov približne 3 μ m. Papier sa nesmie pretrhnúť pri odstraňovaní po filtrácii.

5.8 Medňaté činidlo. Trihydrát dusičnanu medňatého (10 g) a trihydrát octanu sodného (375 g) úplne rozpusťte v destilovanej vode v 1 000ml odmernej banke. Po doplnení po značku a premiešaní, ak je to potrebné, prefiltrujte roztok cez 0,45 μ m membránový filter a pomocou kyseliny octovej upravte pH na 6,0.

5.9 Roztok octanu sodného. Trihydrát octanu sodného (375 g) rozpusťte vo vode, doplňte na objem 1 000 ml, ak je to potrebné, prefiltrujte cez 0,45 μ m membránový filter a pomocou kyseliny octovej nastavte pH 6,0.

5.10 Štandardný roztok amino dusíka. L-(+)-glutamín (1,9000 g) rozpusťte v čeriacom roztoku [zriedený roztok základného octanu olovnatého (5.3) resp. roztok síranu hlinitého (5.5)] a doplňte na objem 1 000 ml. Takto získate roztok obsahujúci 100 mmol α -amino dusíka na 1 kg repy.

5.11 Zriedený štandardný roztok amino dusíka. Do série 100ml odmerných baniek preneste objemy 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70 a 80 ml štandardného roztoku amino dusíka, doplňte po značku čeriacim roztokom [zriedený roztok základného octanu olovnatého (5.3) resp. roztok síranu hlinitého (5.5)] a pomiešajte. Získate takto roztoky, ktoré obsahujú 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70 a 80 mmol α -amino dusíka na 1 kg repy.

6 Prístrojové vybavenie

6.1 Prístroj. Dvojlúčový spektrofotometer alebo kolorimeter, schopný merať svetelnú transmisiu pri vlnovej dĺžke 610 ± 10 nm.

6.2 Združené optické kyvety. Použijete dve kyvety, zvyčajne s dĺžkou 5 cm, ktoré pri teste s destilovanou vodou dávajú výsledok, že sú na 0,2 % identické.

6.3 Membránové filtre – veľkosť pórov 0,45 μ m, priemer 50 mm.

6.4 Držiak membránových filtrov – najlepšie uchytený na držiaku z nehrzdavejúcej ocele, pripnutý na odsávačku (vákuovú banku).

6.5 Odmerné banky – trieda A, objemy 100 a 1 000 ml.

6.6 Pipety – trieda A, objemy 10, 20 a 50 ml.

6.7 Kadičky – objem 250 ml.

7 Vzorky

7.1 Repná kaša. Pre prípravu repnej kaše, ako aj prípravu a čerenie roztoku vzorky postupujte podľa postupu uvedeného v Metóde GS6-1 (octan olovnatý), resp. GS6-3 (síran hlinitý).

8 Postup

8.1 Príprava vzorky. Do 250ml kadičky preneste 40 ml roztoku určeného na analýzu (pozri kap. 7) a 10 ml meďnatého činidla.

8.2 Meranie. Po premiešaní sa meria absorbancia pri 610 nm v kyvete (s dĺžkou napr. 5 cm) oproti vzorke činidla, t.j. zmesi 40 ml roztoku vzorky a 10 ml roztoku octanu sodného, ktorá je v zodpovedajúcej referenčnej kyvete.

Kalibračná krivka sa pripraví rovnakým spôsobom, pričom sa použijú roztoky zriedeného štandardu (5.11), vrátane slepej vzorky.

9 Vyjadrenie výsledkov

9.1 Kalibračná krivka. Hodnoty absorbcie vzoriek štandardu (pozri 8.2) sa vynesú do grafu oproti zodpovedajúcim koncentráciám.

9.2 Výsledok. Obsah α -amino dusíka v roztoku vzorky sa odčíta z kalibračnej krivky a vyjadří sa ako mmol.kg⁻¹.

Fotometre sú zvyčajne vybavené programom pre výpočet výsledkov z nameranej kalibračnej krivky (9.1).

9.3 Presnosť. Štatistické údaje pre opakovateľnosť a reprodukovateľnosť boli vypracované na základe medzinárodných medzilaboratórnych testov, v ktorých bola použitá lyofilizovaná repná kaša ako stabilný referenčný materiál a síran hlinitý ako čeriacie činidlo (2):

- priemerný obsah dusíka v repe . . . . . 15,83 mmol.kg⁻¹,
 - opakovateľnosť r . . . . . 1,33 mmol.kg⁻¹,
 - reprodukovateľnosť . . . . . 3,32 mmol.kg⁻¹.

10 Modifikovaná metóda pre použitie v automatických analyzátoroch kvality cukrovej repy

10.1 Roztok vzorky pozri bod 7.1.

10.2 Meďnaté činidlo. Koncentrácia dusičnanu meďnatého a octanu sodného v roztoku činidla závisia od pomeru medzi objemami roztoku vzorky a činidla.

Príklad pre zmes 1:1 roztoku vzorky a činidla: rozpustiť trihydrát dusičnanu meďnatého (2,86 g.l⁻¹) a trihydrát octanu sodného (250 g.l⁻¹) v deionizovanej vode.

Príklad pre zmes 4:1 roztoku vzorky a činidla: rozpustiť trihydrát dusičnanu meďnatého (10 g.l⁻¹) a trihydrát octanu sodného (375 g.l⁻¹) v deionizovanej vode.

Nerozpustné nečistoty sa môžu odstrániť filtráciou alebo dekantáciou.

10.3 Roztok octanu sodného. Koncentrácia octanu sodného v tlmivom roztoku závisí od pomeru medzi objemami roztoku vzorky a činidla.

Príklad pre zmes 1:1 roztoku vzorky a činidla: rozpustiť trihydrát octanu sodného (250 g.l⁻¹) v deionizovanej vode.

Príklad pre zmes 4:1 roztoku vzorky a činidla: rozpustiť trihydrát octanu sodného (375 g.l⁻¹) v deionizovanej vode.

Nerozpustné nečistoty sa môžu odstrániť filtráciou alebo dekantáciou.

10.4 Štandardný roztok amino dusíka pozri bod 5.10.

10.5 Prístroj. Dvojlúčový fotometer schopný merať svetelnú absorbanciu pri vlnovej dĺžke 610 ± 10 nm. Prístroj by mal byť schopný zobrazovať $A_{MER} - A_{REF}$, rozdiel absorbcí meraných v hlavnej komore a v referenčnej komore, alebo pomer zodpovedajúcich transmitancií T_{MER}/T_{REF} .

10.6 Združené optické kyvety. Použijete dve prietokové kyvety o dĺžke 10–50 mm (ako je špecifikované v bode 6.2). Kyveta v hlavnej komore sa naplní zmesou vzorky a činidla (1:1 alebo 4:1), referenčná komora sa naplní zmesou vzorky a roztoku octanu sodného v rovnakom pomere.

10.7 Kalibrácia fotometra. Použijete zriedené roztoky štandardu amino dusíka, ako je popísané v bode 5.11.

Odmerajte slepú vzorku, t.j. čeriacie činidlo (5.3 resp. 5.5) zmiešané s meďnatým činidlom (pozri 10.2) v hlavnej kyvete a čeriacie činidlo (5.3 resp. 5.5) zmiešané s roztokom octanu sodného (pozri 10.3) v referenčnej kyvete. Keď sa displej fotometra ustáli, resetujte hodnotu absorbcie na 0 alebo hodnotu transmitancie na 100 %, podľa toho, čo sa dá aplikovať pre daný prístroj. Potom vykonajte meranie s kalibračnými vzorkami od 10 do 80 mmol α -amino dusíka na 1 kg repy (pozri 5.11), zaznamenajte hodnoty amino dusíka a zodpovedajúce hodnoty absorbcí alebo transmitancií, a údaje použijete na výpočet kalibračnej funkcie fotometra, ktorá konvertuje hodnoty absorbcie, resp. transmitancie na jednotky mmol dusíka na kg repy.

10.8 Rutinná kontrola/kalibrácia pre automatický analyzátor. Na tento účel sa používa testovací roztok obsahujúci 30 mmol α -amino dusíka na 1 kg repy.

11 Literatúra

1. *Správa z 17. zasadania ICUMSA*, 1978, s. 295.
2. MARTIN D.: *Referee's Report General Subject 6, ICUMSA*, 2006.
3. STANĚK V., PAVLAS P.: *Z. Zuckerind. Czecho-Slov. Rep.*, 59, 1934/35, s. 129.

LISTY CUKROVARNICKÉ a ŘEPAŘSKÉ

---

4. STANĚK V., PAVLAS P.: *Z. Zuckerind. Czecho-Slov. Rep.*, 60, 1935/36, s. 46.
5. KUBADINOV N., WIENINGER L.: *Zucker*, 25, 1972, s. 43.
6. *Správa z 21. zasadania ICUMSA*, 1994, 105.
7. HOBBS J. K.: (1983). Skúsenosti spoločnosti American Crystal Sugar Company pri nahrádzaní olova soľami hliníka na čerenie. In *22nd ASSBT General Meeting*, 20.–24. 2. 1983, Phoenix, Arizona.

História

Táto metóda bola prvýkrát publikovaná v roku 1979 v „Sugar Analysis: ICUMSA Methods“ od F. Schneidera. Bola revidovaná a znovu publikovaná v Správe z 23. zasadania v roku 2002, a neskôr v Návrhu Metódy č. 6 v Knihe Metód 2005. Bola prijatá ako Oficiálna metóda GS6-5 v roku 2006.

Preložila Alžbeta Korčeková